

Rodzaj dokumentu:	Zasady oceniania rozwiązania zadań
Egzamin:	Próbny egzamin maturalny
Przedmiot:	Język polski Arkusz 1. Test <i>Język polski w użyciu</i> Test historycznoliteracki
Poziom:	Poziom podstawowy
Data publikacji dokumentu:	14 marca 2023

Ogólne zasady oceniania zadań w części testowej

Ten dokument zawiera zasady oceniania oraz przykłady poprawnych rozwiązań zadań otwartych.

W zasadach oceniania określono zakres wymaganej odpowiedzi: niezbędne elementy odpowiedzi i związki między nimi.

Przykładowe rozwiązania zadań otwartych nie są wzorcem oczekiwanych sformułowań.

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania – również te nieprzewidziane jako przykładowe odpowiedzi w zasadach oceniania.

- ✓ Odpowiedzi nieprecyzyjne, niejednoznaczne, niejasno sformułowane uznaje się za błędne.
- ✓ Gdy do jednego polecenia zdający podaje kilka odpowiedzi, z których jedna jest poprawna, a inne – błędne, nie otrzymuje punktów za żadną z nich.
- ✓ Jeżeli informacje zamieszczone w odpowiedzi (również te dodatkowe, a więc takie, które nie wynikają z treści polecenia) świadczą o nierozumieniu omawianego zagadnienia i zaprzeczają pozostałej części odpowiedzi stanowiącej prawidłowe rozwiązanie zadania, to za odpowiedź jako całość zdający otrzymuje zero punktów.
- ✓ **Jeżeli rozwiązanie zadanie sprawdzającego znajomość problematyki i treści lektur obowiązkowych zawiera kardynalny błąd rzeczowy, to ocenia się je na zero punktów.**
- ✓ Każdy sposób oznaczenia odpowiedzi (podkreślenie, przekreślenie, zakreślenie, obwiedzenie itd.) jest uznawany za wybór tej odpowiedzi.

Test Język polski w użyciu – 10 pkt

Zadanie 1. (0-2)

Zasady oceniania:

2 pkt – podanie co najmniej dwóch czynników utrudniających osiągnięcie porozumienia komunikacyjnego wymienionych w tekście M. Szpunar, rozstrzygnięcie i uzasadnienie zgodne z tekstem Stawiszyńskiego.

1 pkt – podanie co najmniej dwóch czynników utrudniających osiągnięcie porozumienia komunikacyjnego wymienionych w tekście M. Szpunar,

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 2pkt:

Czynniki utrudniające komunikację według M. Szpunar to np.:

- Zawłaszczanie przestrzeni komunikacyjnej (monologowanie)
- Narzucanie innym swojego zdania i opinii
- Brak nastawienia na dialog z drugą osobą
- Brak interakcyjności, czyli możliwości reakcji, zaistnienia jako druga strona w rozmowie.

Rozstrzygnięcie, np.:

Nie, Tomasz Stawiszyński wymienia inne elementy utrudniające komunikację, takie jak:

- Nadmierna emocjonalność
- Moralny szantaż
- Agresja słowna – hejt
- Brak przestrzeni na otwartość, rozmowę

Tak, oboje autorzy zgadzają się co do tego, że czynnikiem utrudniającym rozmowę jest brak nastawienia na dialog.

Zadanie 2. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - wyjaśnienie tytułu z odwołaniem do treści publikacji.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Według Magdaleny Szpunar „rozmawianie bez rozmowy” to brak dialogu, sytuacja obecności dwóch nadawców w czasie spotkania bez adresata. W takim akcie komunikacyjnym obu osobom zależy na wyrzuceniu z siebie emocji, a nie na gotowości do wysłuchania racji drugiej strony. W tego typu rozmowie nie ma więc otwartości, empatii, uważności na drugiego człowieka.

Zadanie 3. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - wyjaśnienie powodów przywołania w tekstach nazwisk Kapuścińskiego i Haidta; rozstrzygnięcie i uzasadnienie zgodne z oboma tekstami.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Szpunar przywołała wypowiedź Kapuścińskiego dotyczącą nadmiaru słów we współczesnych rozmowach, by ją rozwinąć i wskazać na pragnienie doświadczenia ciszy przez współczesnych ludzi. Z kolei Tomasz Stawiszyński zaczyna swój artykuł od przytoczenia badań znanego psychologa, by poprzeć swe rozważania argumentami naukowymi.

Oboje autorzy traktują przywołane postaci jak autorytety. Zgadzają się z ich zdaniem. Chcą wesprzeć swoje wywody opiniami znawców.

Zadanie 4. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do obu tekstów.

0 pkt – prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem tylko do jednego tekstu; nieprawidłowe wyjaśnienie lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Według Szpunar jedną z cech komunikacji jest nastawienie na rozumienie innych oraz podejmowanie wysiłków, by zostać zrozumianym. Dlatego komunikacja jest ważnym czynnikiem współtworzącym wspólnotę.

To zdanie popiera Stawiszyński, który ponadto uważa, że brak w przestrzeni publicznej zdrowej dyskusji i blokowanie rozmowy powodują kryzys wspólnoty, który jego zdaniem będzie trwał przez wiele lat.

[Uznaje się każde logiczne uzasadnienie, zgodne z tekstami]

Zadanie 5. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Według autora drugiego tekstu media społecznościowe odgrywają znaczącą rolę w kryzysie komunikacji, ponieważ w ostatnich latach stały się one areną debaty publicznej. Ze względu na szerzenie niechęci do budowania dialogu opartego na poszanowaniu opinii rozmówców, a także nieakceptowaniu indywidualnych, odbiegających od powszechnie głoszonych w większości skrajnych, sprzecznych głosów, panującej zgody na hejt przyszłość komunikacji rysuje się według autora artykułu w czarnych barwach.

Zadanie 6. (0-4)

Zasady oceniania notatki syntetyzującej

Za notatkę syntetyzującą można uzyskać 4 punkty, w tym 3 punkty za treść i 1 punkt za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną.

Treść

	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
		notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 3 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A, B i C określone dla 2 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów	notatka spełnia kryteria A i C określone dla 1 pkt, ALE nie została zachowana dozwolona liczba wyrazów
		ALBO	ALBO	ALBO
A. przedstawienie stanowiska każdego autora	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, <u>na odpowiednim poziomie uogólnienia</u>	notatka przedstawia – oparte na kluczowych dla tematu informacjach – stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście, <u>ale poziom uogólnienia jest zaburzony</u>	notatka przedstawia stanowisko każdego autora względem zagadnienia określonego w temacie notatki, odtworzone na podstawie informacji zawartych w tekście	notatka nie spełnia żadnego z kryteriów określonego dla 1 pkt
B. zestawienie stanowisk obu autorów	w notatce <u>zestawiono stanowiska obu autorów</u> ; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	w notatce <u>zestawiono stanowiska obu autorów</u> ; poprawnie wskazano np. punkty wspólne/rozbieżne albo różnorodność aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	stanowisk obu autorów <u>nie zestawiono albo zestawiono je niepoprawnie</u> ; nie wskazano np. punktów wspólnych/rozbieżnych albo różnych aspektów zagadnienia określonego w temacie notatki ujętych w tekstach obu autorów	
C. spójność	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	notatka stanowi logiczną i zorganizowaną całość ALBO w notatce występują usterki w spójności	
D. długość notatki	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	60–90 wyrazów	

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna

1 pkt – poprawny zapis, dopuszczalne dwa błędy (językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne).

0 pkt – trzy i więcej błędów (językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych).

Uwaga! jeżeli w kryterium *Treść* przyznano 0 pkt, wówczas nie przyznaje się punktów w kryterium *Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna*.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA NOTATKI SYNTETYZUJĄCEJ NAPISANEJ PRZE ZDAJĄCYCH ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ (Z DYSLEKSJĄ LUB DYSORTOGRAFIA)	
Treść (0-3)	Egzaminator ocenia treść notatki syntetyzującej zgodnie z tabelą zamieszczoną na s. 8 tego dokumentu.
Poprawność językowa (0-1)	1 pkt – zapis poprawny językowo, dopuszczalne trzy błędy językowe. 0 pkt – cztery i więcej błędów językowych. <i>Uwaga. Oceniając notatkę syntetyzującą zdającego, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się (dysleksję lub dysortografię), egzaminator nie będzie oceniał poprawności ortograficznej ani interpunkcyjnej.</i>

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 punkty za treść

Z obu tekstów wynika, że podstawową przyczyną kryzysu komunikacyjnego, wpływającą w znaczny sposób na kryzys wspólnotowy, jest brak nastawienia na dialog, nadmierna emocjonalność oraz nieobecność otwartości na odmienność zdania interlokutorów i poszanowania ich racji. Autorka pierwszego tekstu wymieniła także inne powody zaistniałej sytuacji: nieumiejętność słuchania, nieuważność na drugą osobę oraz nieustanne monologowanie i brak milczenia. Z kolei Stawiszczyński zauważył, że to media społecznościowe, w których obecnie skupia się debata publiczna, są odpowiedzialne za kryzys w dziedzinie komunikacji poprzez blokowanie rozmowy, hejt. Oboje autorzy wzmocnili swoje poglądy opiniami autorytetów.

Test historycznoliteracki – 15 pkt

Zad. 7.1. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Pandora to bohaterka mitu o Prometeuszu. Bogowie zesłali tę piękną kobietę na ziemię, by dokonać zemsty na tytanie Prometeuszu za to, że stworzył człowieka i uczynił go mądrą i twórczą istotą - nauczył go używania ognia, rzemiosł i sztuk. W darze otrzymała od nich szczelnie zamkniętą beczkę/puszkę, której zawartości nikt nie znał. Hermes zaprowadził ją przed dom Prometeusza, ale tytan jej nie wpuścił, ponieważ spodziewał się podstępu bogów. Lecz niezbyt roztropny brat Prometeusza - Epimeteusz poślubił Pandorę i uległ jej namowom, by otworzyć beczkę, w której były ukryte smutki, nędze, choroby. Od tej pory ludzkość musiała zmagać się z przeciwnościami losu.

Zad. 7.2. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Puszka Pandory to symbol nieszczęść, czegoś, co wywołuje mnóstwo nieprzewidzianych trudności, źródło niekończących się smutków i kłopotów.

Zadanie 8. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Oba teksty łączy występowanie toposu *non omnis moriar*, czyli *nie wszystkich umrę*. W odzie Horacego motyw ten łączy się z przekonaniem antycznego twórcy o nieśmiertelności uzyskanej dzięki poetyckiej sławie będącej nagrodą za doskonałą twórczość. Tuwim podchodzi do tego motywu z ironią, polemizuje z przekonaniem Rzymianina – nie pragnie pośmiertnego uznania i sławy, tak jak nie marzył o byciu poetą. Wymownie brzmią wartościujące epitety: *zimny*, *okrutny blask sławy* oraz ostatni wers: *Śmieszne jest: Non omnis moriar*.

Zadanie 9. (0-2)

Zasady oceniania:

2 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

1 pkt – niepełne wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 2 pkt:

Tytuł tragikomedii Moliera „Skąpiec” odnosi się do dominującej cechy charakteru bohatera utworu. Na okładce Harpagon siedzi na **skrzyni**, w której zgromadził ukochany majątek. Kradzież szkatuły była dla niego największą życiową stratą. Bohater trzyma w ręku **wagę**. Na jej jednej szali spoczywają **monety**, a na drugiej **serce**. Szala z pieniędzmi przeważała. Oznacza to, że Harpagon bardziej ceni złoto niż miłość do własnych dzieci, których los niewiele go obchodzi. Chciał swoją córkę Elizę wydać za mąż za niekochanego przez nią starszego mężczyznę Anzelma, tylko dlatego, że nie żądał za nią posagu. Synowi Kleantowi skąpił funduszy na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Zadanie 10.1. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowa odpowiedź.

0 pkt – nieprawidłowe wskazanie, brak odpowiedzi lub więcej niż jedna odpowiedź.

Odpowiedź: D. Kordian

Zadanie 10.2. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Zarysowane konflikty mogą być aluzją do aktu III sceny IV, w której przedstawiono spór pomiędzy konserwatywnym Prezesem i młodym pełnym zapału Podchorążym dotyczący dokonania zamachu na nowego króla Polski Mikołaja I.

[Uznaje się każdą odpowiedź opisującą konflikt postaw zgodną z treścią dramatu]

Zadanie 11. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Koncepcja życia człowieka ukazana w obu utworach **jest podobna**. Zarówno we fraszce, jak i we fragmencie *Lalki* występuje motyw człowieka marionetki w teatrze świata. Losem istoty ludzkiej kieruje siła wyższa.

Lub

W obu utworach wszystkie ludzkie starania, zabiegi ukazane zostały jako nic nieznaczące poczynania, które są marnością – głupstwem, fraszką.

Zadanie 12. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Twórcy literatury pozytywistycznej, mimo że postulowali zamianę walki zbrojnej na hasła pozytywizmu warszawskiego, to głosili konieczność poszanowania ideałów epoki romantycznej. Orzeszkowa apelowała o pamięć o ofierze poległych powstańców, a Asnyk słowami: *I wy winniście im cześć!* namawiał pozytywistów do okazywania szacunku romantynom.

Zadanie 13. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do fragmentu i całości utworu.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, niepełne wyjaśnienie lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Potop powstawał w okresie nasilania się rusyfikacji oraz germanizacji. Henryk Sienkiewicz tworzył swoje powieści historyczne „dla pokrzepienia serc”, co oznaczało, że opowieści o dawnych dziejach Rzeczypospolitej miały dodawać ówczesnym czytelnikom otuchy, podtrzymywać poczucie narodowej przynależności oraz pielęgnować świadomość, że z każdego upadku można się podnieść. Pisarz nie szczędził Polakom gorzkich prawd o nich samych – historie jego bohaterów, przede wszystkim Andrzeja Kmicica - miały udowodniać, że każdy może się zmienić na lepsze, ale to wymaga pracy i poświęcenia.

Słowa Zagłoby niosły pocieszenie dla współczesnych Sienkiewiczowi – wskazywały, że Rzeczypospolita znajdowała się w przeszłości w strasznych opałach, ale wychodziła z nich dzięki Boskiej pomocy i zjednoczeniu swoich obywateli.

Zadanie 13.2. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wskazanie nazw **dwóch** środków językowych wraz z przykładami.

0 pkt – prawidłowe wskazanie jednego środka wraz z przykładem lub nieprawidłowe wskazanie środka językowego, lub złe przykłady, lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi za 1 pkt:

Nazwa środka językowego charakterystycznego dla stylu retorycznego	przykład z tekstu
apostrofa	<i>Mości panowie!</i>
wykrzyknienie	<i>Mości panowie! Na cześć onych pokoleń!</i>
powtórzenie/wyliczenie	<i>naszym trudem, naszym potem, naszą krwią</i>

Zadanie 14. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Przedwiośnie jest powieścią edukacyjną, ponieważ ukazuje proces dojrzewania Cezarego Baryki, przedstawia jego losy od czasu dzieciństwa do dorosłości. Bohater dążył do określenia swoich poglądów na politykę. W wyniku historycznych doświadczeń jego światopogląd się zmienił, co poświadcza finał powieści. Stanięcie przez Cezarego na czele strajkujących robotników dowiodło jego wrażliwości na krzywdę najbiedniejszych. Student medycyny ubrał się w mundur z wojny polsko-bolszewickiej, co miało być manifestacją jego patriotyzmu. Słowa „pał oddzielnie” sugerują, że nie do końca zgadzał się z poglądami komunistów.

Zadanie 15. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - 3 prawidłowe odpowiedzi.

0 pkt – 2 prawidłowe odpowiedzi 1 prawidłowa odpowiedź, brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi:

1.	Oba teksty kultury przywołują tendencje katastroficzne.	P	F
2.	W obu występuje upersonifikowana śmierć.	P	F
3.	Z wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i z obrazu Zdzisława Beksińskiego wynika, że przedstawiona sytuacja ma miejsce podczas II wojny światowej.	P	F

Zadanie 16.1. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Koncept w wierszu Szymborskiej polega na zaskakującym zestawieniu cebuli z człowiekiem oraz na uznaniu warzywa w jego przewidywalnej, poukładanej formie za twór doskonały.

Zadanie 16.2. (0-1)

Zasady oceniania:

1 pkt - prawidłowe wyjaśnienie.

0 pkt – nieprawidłowe wyjaśnienie, brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź za 1 pkt:

Według podmiotu lirycznego sensem człowieczeństwa jest niedoskonałość. Człowiek to istota biologiczna, cielesna, pełna dysharmonii, sprzeczności. W tym tkwi jego przewaga nad innymi doskonałymi twórcami. Szymborska z ironią zachwyca się harmonijną formą cebuli, by w zaskakującej puencie uznać wyższość ludzkiej niedoskonałości nad przewidywalną doskonałością cebuli.